

**Рейтинговий звіт PUMB 001-023 short
про оновлення кредитного рейтингу та рейтингу надійності
банківських вкладів (депозитів)**

Об'єкт рейтингування	АТ «ПУМБ»
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія	оновлення
Дата визначення:	11.06.2009 р.
Дата оновлення:	17.03.2020 р.
Кредитний рейтинг:	uaAAA
Прогноз:	стабільний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Для проведення процедури оновлення кредитного рейтингу та рейтингу надійності банківських вкладів (депозитів) агентство «Кредит-Рейтинг» використовувало фінансову звітність АТ «ПУМБ» за 2018-2019 рр., а також внутрішню інформацію, надану Банком у ході рейтингового процесу.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства. Було проаналізовано інформацію стосовно усіх істотних аспектів діяльності банку. Дані балансу та звіту про фінансові результати наведено у Додатках до цього рейтингового звіту.

Рейтингове агентство не проводить аудиторську перевірку наданої клієнтом інформації.

Положення звіту щодо тенденцій розвитку ринків, на яких працює клієнт, та ризиків, притаманних цим ринкам, ґрунтуються на ринкових умовах і чинниках, що діяли на момент написання звіту.

Рейтинговий звіт не є рекомендацією щодо купівлі або продажу цінних паперів. ТОВ «Кредит-Рейтинг» не несе відповідальності за результати кредитних, інвестиційних або господарських рішень третіх осіб, прийнятих виключно на основі інформації звіту.

Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведені після відповідного округлення. У зв'язку з цим, значення певних показників, що наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових.

Визначення поточного рейтингу

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaAAA характеризується найвищою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рейтинг надійності банківських вкладів (депозитів) «5» – найвища надійність. Банк надійний, мінімально чутливий до впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних факторів. Ймовірність виникнення проблем із своєчасним поверненням вкладу дуже низька.

Рейтингова історія

Історія кредитного рейтингу АТ «ПУМБ»

Дата	11.06.2009	03.06.2010	09.08.2011	24.11.2011	27.03.2018
Рівень рейтингу:	uaBBB	uaA	-	uaAA-	uaAA-
Прогноз:	стабільний	стабільний	-	стабільний	стабільний
Рейтингова дія:	визначення	підвищення	призупинення	підвищення	підтвердження

Дата	28.08.2018	14.03.2019	30.07.2019	17.03.2020
Рівень рейтингу:	uaAA+	uaAA+	uaAAA	uaAAA
Прогноз:	стабільний	позитивний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія:	підвищення	підтвердження зі зміною прогнозу	підвищення зі зміною прогнозу	підтвердження

Історія рейтингу надійності банківських вкладів (депозитів) АТ «ПУМБ»

Дата	11.06.2009	09.08.2011	24.11.2011	17.03.2020
Рівень рейтингу	4	-	5	5
Рейтингова дія	визначення	призупинення	підвищення	підтвердження

Рівень кредитного рейтингу АТ «ПУМБ» підтримується:

- суттєвим обсягом коштів, залучених від пов'язаних осіб;
- диверсифікацією ресурсної бази Банку за основними кредиторами;
- диверсифікацією клієнтського кредитного портфеля за основними позичальниками;
- диверсифікацією корпоративного кредитного портфеля та коштів суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності;
- диверсифікацією банківського бізнесу, яка зменшує чутливість Банку до зовнішніх та внутрішніх чинників, що можуть негативно вплинути на фінансовий результат;
- високими показниками ефективності діяльності;
- наявністю розгалуженої регіональної мережі та розвинутого карткового бізнесу, що сприяє збереженню клієнтської бази та утриманню конкурентних позицій.

Рівень кредитного рейтингу АТ «ПУМБ» обмежується:

- впливом негативних чинників на фінансовий ринок і невисокою та нестабільною діловою активністю в окремих секторах економіки, що може призвести до погіршення показників діяльності Банку.

Основні фінансові показники Банку

Показник	01.01.16	01.01.17	01.01.18	01.01.19	01.04.19	01.07.19	01.10.19	01.01.20
Активи, млн. грн.	37643,81	44552,61	46532,33	49917,16	46787,37	50273,10	51444,18	55403,25
Кредитно-інвестиційний портфель, скоригований на суму резервів, млн. грн.	29213,07	34690,76	36978,12	40544,16	37529,92	38727,97	40807,01	45413,07
Кошти клієнтів, млн. грн.	26383,16	32657,60	36527,11	39297,93	37283,05	39820,57	39689,23	42356,33
Власний капітал, млн. грн.	3664,38	4048,30	4873,26	6361,58	7110,33	7620,51	8414,84	9069,21
Доходи, млн. грн.	7878,12	7089,37	7676,18	9140,54	2464,62	4949,67	7755,39	10801,95
Витрати, млн. грн.	9632,86	6722,36	6890,35	7103,02	1707,72	3684,65	5761,47	8178,93
Чистий операційний дохід, млн. грн.	3850,00	3441,57	4729,37	5854,57	1710,42	3416,78	5288,77	7427,10
Прибуток до сплати податку, млн. грн.	-2155,45	447,57	952,57	2372,25	929,28	1542,71	2416,57	3184,54
Чистий прибуток, млн. грн.	-1754,74 ¹	367,01 ²	785,83 ³	2037,52 ⁴	756,90	1265,02	1993,92	2623,02
Доходність активів, %*	-	0,82	1,69	4,08	-	-	-	4,73
Доходність капіталу, %*	-	9,07	16,13	32,03	-	-	-	28,92

¹ за результатами аудиторської перевірки фінансовий результат (1 752,47 млн. грн.)

² за результатами аудиторської перевірки фінансовий результат 367,01 млн. грн.

³ за результатами аудиторської перевірки фінансовий результат 785,83 млн. грн.

⁴ за результатами аудиторської перевірки фінансовий результат 2 008,51 млн. грн.

* значення на звітну дату

Резюме

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК» (далі – АТ «ПУМБ» або «Банк») зареєстровано НБУ в грудні 1991 року. В 2011 році до АТ «ПУМБ» було приєднано ПАТ «Донгорбанк», у 2015 році – АТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ».

Банк має статус відповідальної особи Банківської групи АТ «ПУМБ», до складу якої входять: АТ «ПУМБ» та 3 страхові компанії.

АТ «ПУМБ» належить до групи банків з приватним капіталом та є універсальним банком, діяльність якого зосереджена на комерційних, роздрібних й інвестиційно-банківських операціях. Згідно з ліцензією НБУ Банк може виконувати повний спектр банківських операцій. АТ «ПУМБ» співпрацює з банківськими установами України та зарубіжжя, має широку мережу кореспондентських відносин з банками-кореспондентами інших країн, позиціонує себе на ринку банківських послуг як універсальний банк, що надає широкий спектр послуг. Клієнти мають доступ до широкої продуктової лінійки та ряду сервісів, серед яких: Інтернет-банкінг PUMB online, мобільний і транзакційний банкінг, факторинг та документарні операції.

Банк має сертифікат відповідності комплексної системи захисту інформації в депозитарних системах обліку, що підтверджує відповідність вимогам законодавства щодо захисту інформації при її обробці в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах депозитарного обліку банку. АТ «ПУМБ» має статус системно важливого банку та статус уповноваженого банку по зберіганню запасів готівки Національного банку України.

АТ «ПУМБ» є першим в Україні банком, який почав надавати послуги власникам домінуючого контрольного пакета акціонерних товариств за процедурою squeeze-out. Корпоративні клієнти користуються інноваційним сервісом «Онлайн ЕЦП», який дозволяє підписувати платежі в інтернет-банкінгу та інші документи за допомогою електронно-цифрового підпису в будь-якому браузері. В поточному році Банк завершив інтеграцію сервісу Liga: REPORT для юридичних осіб в інтернет-банкінг ПУМБ Online. Клієнти отримали можливість подавати звітність до контролюючих органів онлайн без додаткової авторизації в системі партнера.

Приватні клієнти Банку мають можливість оплачувати покупки та послуги за допомогою смартфонів через сервіс Android Pay, за допомогою годинників Garmin через сервіс Garmin Pay, а за допомогою iPhone SE, iPhone 6 і більш нових моделей та Apple Watch – через сервіс Apple Pay. Банк працює у сфері «швидкісних» грошових переказів «Money Gram», «Western Union» та «RIA».

Регіональна мережа АТ «ПУМБ» охоплює всі регіони України та налічує 208 точок продажів, у т. ч. 6 регіональних центрів, відіграє важливу роль у залученні клієнтів та є основним каналом надання послуг клієнтам банку. Найбільша кількість структурних підрозділів налічується в м. Києві, Дніпропетровській, Донецькій,

Одеській, Запорізькій, Львівській та Харківській областях. Головний офіс Банку знаходиться у м. Києві.

Клієнтами Банку є велика кількість приватних осіб та підприємств різних галузей економіки. Вагому роль у розширенні клієнтської бази відіграє картковий бізнес. Банк є принциповим членом міжнародних платіжних систем Visa і MasterCard та працює на власному процесинговому центрі, який є одним із найбільших операторів послуг у сфері емісії та обслуговування БПК (обслуговує понад 1 700 банкоматів АТ «ПУМБ» і 17 банків-партнерів, об'єднаних загальним брендом «Радіус»). Добре розвинена інфраструктура обслуговування БПК, а також приналежність Банку до фінансово-промислової групи сприяють залученню великої кількості підприємств на обслуговування за зарплатними проектами. Процесинговий центр Банку має власний сайт, який забезпечує комфортну взаємодію з партнерами та клієнтами. В 2018 році процесинговий центр Банку завершив інтеграційні роботи та тестування з Центральним маршрутизатором і розрахунковим кліринговим центром НПС «ПРОСТІР», тим самим реалізувавши можливість обслуговування платіжних карток НПС «ПРОСТІР» власною інфраструктурою та інфраструктурою банків-партнерів.

Основним акціонером АТ «ПУМБ» є ТОВ «СКМ Фінанс» (володіє 92,3423% акцій), що входить до складу потужної фінансово-промислової групи «СКМ», яка контролюється громадянином України паном Р. Л. Ахметовим.

Якість власного капіталу АТ «ПУМБ» добра, показники достатності капіталу прийнятні. За результатами аналізу якості активів, проведеного НБУ в 2019 році, нестачі у капіталі АТ «ПУМБ» не має. Структура регулятивного капіталу дозволяє також підвищити рівень капіталізації за рахунок залучення коштів на умовах субординованого боргу.

Ресурсна база АТ «ПУМБ», якість якої задовільна, диверсифікована за основними контрагентами, клієнтський депозитний портфель – за основними вкладниками, а кошти суб'єктів господарювання – за видами економічної діяльності. Зазначене нівелює чутливість до ризику ліквідності.

Банк вчасно та у повному обсязі виконує зобов'язання перед кредиторами. В 2018 році було повернуто кошти, що залучалися на міжнародних ринках, у т. ч. погашено власні боргові цінні папери, в II півріччі 2019 року – виконано зобов'язання за ощадними (депозитними) сертифікатами, емітованими Банком. Зазначене знизило питому вагу валютної складової у ресурсній базі та, відповідно, зменшило боргове навантаження на Банк в умовах валютно-курсних коливань.

Клієнтські кошти протягом аналізованого періоду демонстрували позитивну динаміку – приріст (без урахування девальвації національної валюти) за підсумками 2018 та 2019 років сягнув 9% та 15% відповідно. Залежності від коштів приватних осіб Банк не має – останніми сформовано близько 37% пасивів. Залучаються кошти здебільшого на короткостроковій основі та в національній валюті.

Кошти банків представлено кредитом у національній валюті та залишками на ЛОРО рахунках здебільшого у ВКВ.

Якість активів АТ «ПУМБ» задовільна. Клієнтський кредитний портфель є основною складовою активів. Обсяг та частка високоліквідних активів також є вагомими.

Міжбанківські активні операції представлено депозитом овернайт у ВКВ, розміщеним в іноземному банку інвестиційного класу та кредитом у національній валюті.

У портфелі цінних паперів превалують ОВДП та депозитні сертифікати НБУ, що забезпечує прийнятний рівень доходності.

АТ «ПУМБ» орієнтовано переважно на кредитування корпоративних клієнтів, кредити роздрібного бізнесу формують менше 37% клієнтського кредитного портфеля. За цільовим спрямуванням переважають кредити у поточну діяльність. Диверсифікація корпоративного кредитного портфеля Банку за видами економічної діяльності є прийнятною.

Питома вага валютної складової у клієнтському кредитному портфелі протягом аналізованого періоду мала тенденцію до зниження. Наразі заборгованість у ВКВ формує менше 30% портфеля. У розрізі позичальників, що мають валютну заборгованість, переважають суб'єкти господарювання, у т. ч. позичальники, що входять до складу найбільших. Відсутність валютних надходжень у окремих позичальників підвищує чутливість Банку до валютного та кредитного ризиків. Разом з тим, певний обсяг валютної заборгованості не несе ризиків, оскільки покривається резервами на 100% або нівелюється іншим чином. Заборгованість, що несе кредитний та валютний ризики формує менше 9% кредитного портфеля клієнтів.

Клієнтський кредитний портфель диверсифікований за основними позичальниками. Якість клієнтського кредитного портфеля задовільна. Станом на початок поточного року питома вага 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб становила близько 18%, проти менше 8% простроченої заборгованості. З метою нівелювання чутливості до кредитного ризику значний обсяг коштів було спрямовано на формування резервів під активні операції. Сформований резерв майже на 19% покриває клієнтський кредитний портфель. Разом з тим, зважаючи на ризики, які приймає Банк в умовах складної соціально-політичної ситуації в країні, не виключено погіршення якості кредитного портфеля клієнтів у короткостроковій перспективі. Реалізація ризиків може зумовити необхідність нарощення резервів для покриття збитків від зменшення корисності активів. Ситуація пом'якшується прийнятним рівнем капіталізації та високою ефективністю діяльності Банку.

Операції з пов'язаними сторонами здебільшого носять ресурсний характер: залучені кошти формували понад 20% зобов'язань, заборгованість за наданими кредитами – менше 8% клієнтського кредитного портфеля та/або менше 6% активів.

Ефективність діяльності протягом аналізованого періоду була високою. Банк генерує стабільний позитивний грошовий потік як по процентних активах, так і від комісійно-торговельної діяльності, що покриває операційні витрати і резервування активних операцій.

Рейтинг надійності банківських вкладів (депозитів) АТ «ПУМБ» враховує позицію на ринку, показники капіталізації, структуру та якість ресурсної бази, якість активів

та показники ліквідності й ефективність діяльності установи. Основні показники, що характеризують власну платоспроможність установи, наразі перебувають на задовільному рівні, обсяг ринкового фондування (залучені ресурси, не пов'язані з власниками установи) є значним.

АТ «ПУМБ» має запас міцності за переважною більшістю економічних нормативів НБУ. Разом з тим, Банк порушує норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами. З метою приведення показника максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами до нормативного значення, Банком у 2016 році було розроблено План заходів, який був затверджений НБУ. Згідно зі змінами до постанови Правління НБУ №314 від 12.05.2015 р. «Про заходи щодо приведення банками активних операцій з пов'язаними особами до нормативних вимог» та відповідно до підписаного з Міжнародним валютним фондом Меморандуму, НБУ погодив подовження строку дії Плану заходів АТ «ПУМБ» на два роки – до 01.01.2021 р. Впродовж аналізованого періоду вказаний План виконувався без порушень, понадлімітний обсяг заборгованості пов'язаних з Банком осіб у 2018 році був зменшений на 31%, у минулому році – на 42,67%. Значення нормативу Н9 з початку року зменшилося на 49,94 в. п.

Враховуючи збереження складної економічної ситуації та часті зміни вимог банківського законодавства, контроль за ризиками є актуальним для Банку. АТ «ПУМБ» притаманні спільні ризики для банківської системи. Разом з тим, уразливість банківської установи до окремих ризиків розцінюється на індивідуальній основі, виходячи із моделі внутрішньої організації, активності Банку на окремих ринках, управління активними та пасивними операціями, а також якості вкладень і стабільності пасивної бази. Наразі чутливість Банку до індивідуальних ризиків є помірною або низькою.

Національним банком України 1 липня минулого року АТ «ПУМБ» було визнано системно важливим банком. Відповідно, починаючи з 1 січня 2020 року Банк має дотримуватись підвищених вимог щодо нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (показник Н7 має становити не більше ніж 20%, проти нормативних 25% для банків, що не є системно важливими). Станом на 1 січня поточного року зазначений показник становив 11,1%.

Стратегія розвитку АТ «ПУМБ» передбачає посилення ефективності бізнесу та ринкових позицій, підвищення якості кредитного портфеля, організацію роботи відповідно до найкращих стандартів банківської практики, нарощення клієнтської бази, довгострокові цілі розвитку усіх сфер діяльності, подальше вдосконалення технологічного оснащення, покращення організаційної структури, яка максимально відповідатиме стратегічним цілям банку.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг АТ «ПУМБ» підтверджено на рівні uaAAA, прогноз «стабільний», рейтинг надійності банківських вкладів (депозитів) підтверджено на рівні «5».

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

**Начальник відділу рейтингів банківських
установ**

Г.П. Винник

Додатки

Дані балансу АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.16	01.01.17	01.01.18	01.01.19	01.04.19	01.07.19	01.10.19	01.01.20
Активи								
Готівкові кошти, банківські метали та залишки в НБУ	2165,72	2385,67	2678,26	2686,83	3097,92	3434,44	2915,10	3733,90
Казначейські та інші цінні папери (НБУ)	2520,81	9161,20	10065,43	11416,51	9568,19	9036,81	9845,89	11966,27
Кошти в інших банках	4433,04	5812,17	5804,90	5593,92	3576,70	5885,93	4865,68	3806,03
Кредити клієнтам	34792,25	33118,80	31683,40	33462,96	33783,54	34906,92	35983,96	37463,65
Цінні папери	11,26	11,26	7,06	34,64	7,06	7,06	7,06	7,06
Довгострокові вкладення	1640,88	1686,83	1703,14	1808,13	1826,79	2178,87	2160,46	2188,69
Нараховані доходи	2277,72	2497,99	2069,62	3487,61	3546,55	3700,30	3674,93	3380,30
Резерви	-10768,86	-10809,43	-8099,77	-9401,87	-9438,77	-9584,88	-8792,69	-7756,78
Інші активи	571,01	688,13	620,29	828,43	819,39	707,66	783,80	614,15
Разом активів	37643,81	44552,61	46532,33	49917,16	46787,37	50273,10	51444,18	55403,25
Зобов'язання								
Заборгованість перед НБУ	485,43	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кошти банків	251,01	1166,45	875,89	697,45	626,74	795,78	1238,95	934,14
Кошти бюджету та позабюджетних фондів	0,63	8,71	1,69	1,63	0,71	1,96	0,64	0,63
Кошти суб'єктів господарювання	12635,03	18138,11	21227,79	22956,76	20334,69	21618,74	21392,09	21843,53
Кошти фізичних осіб	13747,50	14510,78	15297,63	16339,54	16947,65	18199,87	18296,50	20512,17
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	4722,46	4290,54	1915,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Боргові цінні папери	0,00	686,99	185,23	832,03	38,15	0,00	183,03	0,00
Субординований борг	487,56	486,14	485,04	483,53	0,00	0,00	0,00	0,00
Нараховані витрати	232,34	247,30	247,55	279,95	269,35	286,81	257,37	271,96
Інші зобов'язання	1417,47	969,29	1423,23	1963,69	1459,76	1749,43	1660,77	2771,61
Разом зобов'язань	33979,43	40504,31	41659,07	43555,59	39677,04	42652,59	43029,34	46334,04
Власний капітал								
Сплачений статутний капітал	3294,49	3294,49	3294,49	3294,49	3294,49	3294,49	3294,49	3294,49
Загальні резерви, емісійні різниці та інші фонди банку	1577,09	1577,09	1577,09	1577,09	1577,09	1577,09	1577,09	1577,09
Результат минулих років	11,48	-1730,32	-1337,56	-983,46	996,30	996,30	996,30	1012,86
Результати переоцінки	536,06	540,02	553,41	435,94	485,54	487,61	553,03	561,75
Фінансовий результат поточного року	-1754,74	367,01	785,83	2037,52	756,90	1265,02	1993,92	2623,02
Разом власного капіталу	3664,38	4048,30	4873,26	6361,58	7110,33	7620,51	8414,84	9069,21

Дані звіту про фінансові результати АТ «ПУМБ», млн. грн.

Показник	01.01.16	01.01.17	01.01.18	01.01.19	01.04.19	01.07.19	01.10.19	01.01.20
Доходи								
Процентні доходи	5114,42	5045,76	5158,49	6573,99	1759,18	3598,02	5680,62	7985,40
Комісійні доходи	1196,87	1127,15	1415,24	1628,62	441,27	901,74	1391,56	1896,45
Результат від торговельних операцій	1211,36	533,30	380,64	385,88	96,81	147,53	191,65	261,91
Інші операційні доходи	147,38	326,70	674,09	520,06	158,80	283,92	425,66	582,35
Інші доходи	191,39	47,93	21,85	12,29	2,13	7,23	34,19	39,00
Повернення списаних активів	16,70	8,53	25,87	19,70	6,44	11,23	31,72	36,85
Всього доходи	7878,12	7089,37	7676,18	9140,54	2464,62	4949,67	7755,39	10801,95
Витрати								
Процентні витрати	3096,82	2905,62	2148,10	2450,50	553,24	1144,29	1798,05	2487,05
Комісійні витрати	314,27	331,95	446,01	475,16	119,57	241,29	388,72	526,17
Інші операційні витрати	408,95	353,77	304,97	328,32	72,82	128,85	213,94	285,77
Загальні адміністративні витрати	1455,27	1 580,81	2633,24	3077,11	820,43	1 762,33	2683,28	3871,32
Відрахування в резерви	4758,27	1 469,65	1191,29	437,21	-30,71	130,20	254,83	447,09
Податок на прибуток	-400,71	80,56	166,74	334,73	172,37	277,69	422,65	561,52
Всього витрати	9632,86	6722,36	6890,35	7103,02	1707,72	3684,65	5761,47	8178,93
Фінансовий результат	-1754,74	367,01	785,83	2037,52	756,90	1265,02	1993,92	2623,02